

DE OMSCHAKE- LAAR

Akkerbouwbedrijf Saalland ligt in de buurt van vliegveld Lelystad. In 2004 namen Marga Klein Swormink en Wim Stegeman het bedrijf over van de ouders van Marga. Ze willen een robuust systeem ontwikkelen zonder kerende grondbewerking. Een vorm van conserverende landbouw met veel aandacht voor het bodemleven.

TEKST & FOTO'S | LEEN JANMAAT

DE MARKT SPEELT NU EEN BELANGRIJKERE
ROL IN HET BOUWPLAN VAN SAALLAND

RENDABEL, DUURZAAM EN BIODIVERS

Het voorste perceel direct aan de weg is ingericht als vogelakker, de stroken zijn bedoeld om insecten te kweken en muizen van de nodige huisvesting en voedsel te voorzien. Het doel is het ondersteunen van akkervogels in het gebied (zie ook kader). Aan de roofvogels die overvliegen en neerduiken is zichtbaar dat er iets te halen is voor hen. Of ook de veldleeuwerik profijt heeft van de stroken blijft nog even de vraag, ze komen niet direct op de aangelegde stroken af. Natuur en landschap speelt een belangrijke rol op dit landbouwbedrijf. Wim is voorloper als het gaat om aanleg van akkerranden en heeft inmiddels veel ervaring met de aanleg en onderhoud van zowel eenjarige als meerjarige akkerranden. Dat komt hem goed van pas als coördinator van het Flevolands Agrarisch Collectief. Rekening houden en samenwerken met de natuur en toch voldoende opbrengst halen, is zijn devies. Zo is het bedrijf overgestapt op niet kerende grondbewerking, de ploeg is al lang geleden verkocht. De stap werd echt gezet in een nat najaar toen bij het ploegen door slip teveel versmering was in de ondergrond. “Ik dacht dit is zonde, het moet toch

anders kunnen”, vertelt Wim. “De ploeg heb ik toen in de schuur gezet en vanaf dat moment ben ik de bodem anders gaan behandelen. Dat niet ploegen goed is voor de bodem en het bodemleven is nu wel duidelijk, toch blijven er nog wat zorgpunten in het systeem. Kort gezegd ligt de uitdaging in het creëren van een goed zaaibed voor fijnzadige gewassen. In het voorjaar heb je tijd nodig om de groenbemester kort te krijgen, een stevige nachtvorst helpt hierbij.” Niet zozeer de kalender, maar de bodemgesteldheid bepaalt welke bewerking wordt uitgevoerd.

Omschakelen naar biologisch past bij het bedrijf omdat ook rendement nodig is als je meer natuurinclusief gaat werken. Komend voorjaar zijn alle percelen aangemeld voor omschakeling. De invulling van het teeltplan is nu meer afhankelijk van de markt, voor welke gewassen is er nog ruimte. Zo is er afgelopen jaar peterselie geteeld waarbij het gewas vijf keer is gemaaid. Daarom rekent Wim peterselie mee als rust- ofwel maaigewas. De teelt is goed bevallen en voor herhaling vatbaar. Achterop de kavel is de win-

Akkerrand: Links het éénjarige mengsel specifiek gezaaid om trips in velen beter te beheersen

Groenbemester

Kort gezegd ligt de uitdaging in het creëren van een goed zaai-bed voor fijnzadige gewassen.

Wim Siegeman

Rechts een meerjarige rand ingezaaid in 2018

Foto Wim Siegeman

BEDRIJFGEGEVENS

Maatschap Klein Swormink – Stegeman

Oppervlak: 52 hectare

Teelten: Vogelakker, grasklaver, wintertarwe, peterselie, uien, pompoen, suikermais, spinazie, boerenkool en aardappels

Grondslag: zware zeeklei

Grondbewerking: Niet kerende grondbewerking

Groenbemester: eigen mengsels

tertarwe gezaaid, ook hierbij experimenteert Wim. In dit geval met verschillende rassen. “We willen kijken of het mengen van rassen een stabielere opbrengst kan geven. Daartoe hebben we systematisch blokken gezaaid met de rassen solo en in mengsel. Dit volgen we gedurende het seizoen. Als het even kan, willen we bij de oogst ook de opbrengsten gaan bepalen. Waar mogelijk zaait Wim groenbemers in na de oogst. “Dat doen we in ieder geval tot begin oktober, het gewas wordt dan niet hoog maar ook de wortels dragen ook bij in organische stofaanvoer, op deze manier beschermen we de bodem en voeden we ook het bodemleven.” De soort groenbemester is afhankelijk van het tijdstip en het volggewas, vaak zaait hij een mengsel die hij zelf samenstelt. Dit doet hij op basis van uitgebreide

In de natuurbraakstroken groeien diverse kruiden inclusief luzerne en rode klaver, de brede stroken bestaan voornamelijk uit luzerne en Italiaans raaigras.

VOGELAKKERS

Vogelakkers bieden ruimte en voedsel voor akkervogels. Daarmee maken soorten zoals velduil en blauwe kiekendief meer kans om te overleven. De Vogelakkers herbergen veel muizen en werken daarom als magneten op muizeneters. Onderzoek heeft aangetoond dat de Vogelakkers zowel 's zomers als 's winters door bedreigde soorten als veldleeuwrik, velduil, grauwe en blauwe kiekendief en andere karakteristieke soorten van de open akkergebieden gebruikt worden om in te nestelen of te foerageren. De ‘Vogelakker’ is in Groningen en Flevoland ontwikkeld door Werkgroep Grauwe Kiekendief.

proeven, die hij heeft gedaan op het eigen bedrijf. Een soort als phacelia zorgt voor een snelle bodembedekking en wikke biedt als vlinderbloemige weer een ander voordeel.”

Nu de omschakeling vordert, kijkt Wim alweer vooruit naar de volgende stappen. “Uiteindelijk willen we door naar biodynamisch. Dat heeft gevolgen voor het mestgebruik. We hebben hierin al stappen gezet, met een buurman melkveehouder vindt al uitwisseling plaats, te beginnen met de teelt van grasklaver en graan (voor stro) in ruil voor mest. De runderdrijfmest wordt met sleepslangen uitgereden over de granen, en eventueel pompoenen en uien als de bodem het toelaat. Voor gewassen als peterselie en spinazie gebruiken we kippenmest van een naburig bio legpluimbedrijf. In de naaste toekomst gaan we stro leveren voor een nieuwe potstal. Deze uitwisseling sluit aan bij de Demeter-richtlijnen. Op dit moment telen we 17 hectare grasklaver en graan, mede voor stro voor het melkvee en krijgen hiervoor 12 hectare akkerland voor terug. Maar we zijn nog volop in ontwikkeling, dat kan er volgend jaar weer anders uitzien.” Wim toont een plaatje van de toekomstige inrichting van het bedrijf. De tussensloot wordt gedempt en ter compensatie worden er poelen gegraven op het erf en aan het einde van de kavel. “Daar willen we aan de slag met een voedselbos. Naast houtige gewassen willen we ook nog dieren op ons bedrijf. Zo is Marga nu bezig met het ontwerpen van huisvesting met buitenuitloop voor echte scharrelvarkens. De aardperen zijn al geplant met de bedoeling dat de varkens deze gaan opgraven.” ■